

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Werkinstructie Arbeid en de arbeids- en rusttijden van kinderen

Wettelijke grondslag:
Arbeidstijdenwet en
de Nadere regeling
kinderarbeid

Onderwerp

Arbeid en arbeids- en rusttijden kinderen exclusief
artistieke arbeid

Proceseigenaar

Nederlandse Arbeidsinspectie

Werkinstructies worden geschreven voor intern gebruik
uitgaande van de kennis van de inspecteur waardoor nadere
toelichting van begrippen die de instructie onnodig zouden
verlengen, achterwege blijft.

Een instructie bevat een algemene omschrijving van de
werkwijze. Daarvan kan worden afgeweken gelet op de
aangetroffen situatie in een bedrijf of indien dit voortvloeit uit
een specifiek doel van een inspectieproject.

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Arbeid door kinderen	5
2.1 Normen arbeid, welke arbeid wordt door een kind verricht?	5
2.2 Bij- of vakantiebaan	7
2.3 Stage	8
2.4 Bijzondere vormen van arbeid	10
2.5 Handhaving soort kinderarbeid	10
2.6 Handhaving richting ouders	11
3. De arbeids- en rusttijden van kinderen	12
3.1 Normen arbeids- en rusttijden	12
3.2 Handhaving	12
3.3 Handhaving richting ouders	13
4. Bijzonderheden/opletpunten	14
5. Handhaving maaltijden- en boodschappen(flits)bezorging	15
6. Links naar gekoppelde instructies zoals instrumentarium/ achtergrondinformatie	16

1. Inleiding

Omdat kinderen fysiek en geestelijk nog in ontwikkeling zijn en daardoor meer kans hebben op een bedrijfsongeval, worden, afhankelijk van de leeftijd, voorwaarden gesteld aan: het soort werk, de werkomgeving, het werktempo, de mate van voorlichting, onderricht en toezicht en arbeids- en rusttijden waarin wordt gewerkt. Daarnaast worden er normen gesteld aan de duur van de verrichte arbeid. In deze werkinstructie wordt de handhaving m.b.t. de verrichte arbeid en de arbeids- en rusttijdnormen van kinderen in de leeftijd van 13, 14 of 15 jaar beschreven. Het gaat daarbij om arbeid verricht in bij- of vakantiebanen en stages.

Uitgangspunt van deze werkinstructie is dat een arbeidsinspecteur de arbeid heeft waargenomen en een gesprek met de werkgever heeft plaats gevonden waarbij de nodige informatie is opgevraagd. Er moet sprake zijn van arbeid door een kind. Indien dit niet het geval is dan wordt deze werkinstructie niet toegepast.

Eerst dient de arbeid door het kind, vervolgens de arbeidsomstandigheden te worden beoordeeld.
Zie 2 Arbeid door kinderen.

Daarna worden de arbeids- en rusttijden over een controleperiode van 4 weken beoordeeld.
Zie 3 Arbeids- en rusttijden.

2. Arbeid door kinderen

Kinderarbeid

Een kind is een persoon van 0 t/m 15 jaar.

Arbeid wordt omschreven als elke inspanning van geestelijke of lichamelijke aard die door een werkgever van een werknemer wordt verlangd. Voor kinderen is arbeid uitgebreid met: de verrichtingen van een kind ter naleving van een overeenkomst (Artikel 1:2 lid 2 ATW).

Daarmee wordt alle tijd bedoeld waarin het kind beschikbaar is voor de (via de ouders) afgesproken arbeid. Volgens de toelichting op de NRK gaat het om activiteiten in de commerciële sfeer waarmee het kind in aanraking komt. Activiteiten in de privésfeer worden uitgesloten.

Met de verkregen informatie wordt naar het volgende gekeken:

2.1 Normen arbeid, welke arbeid wordt door een kind verricht?

Bij een onderzoek m.b.t. kinderen dient altijd eerst de arbeid te worden beoordeeld.

Kind niet werkend aangetroffen

Indien er geen kinderen werkend zijn aangetroffen kan direct worden overgestapt naar een bedrijfscontrole op de arbeids- en rusttijden. Zie 3. Arbeids- en rusttijden. Er is een afwijkend beleid voor maaltijden- en flitsbezorging. Zie 5. Handhaving maaltijden- en flitsbezorging.

Kind werkend aangetroffen

Kijkend naar de door het kind verrichte werkzaamheden: Welk gevaar en risico's zijn er aanwezig m.b.t. de arbeid en de arbeidsomstandigheden van het kind?

Bekijk en beoordeel eerst wat het kind doet. Is de arbeid toegestaan? Ga daarna verder met het bekijken naar de arbeidsomstandigheden waar de arbeid door het kind wordt verricht.

Bekijk voor de beoordeling van de arbeid de Nadere regeling kinderarbeid. Bijvoorbeeld als je wilt beoordelen of een kind in de buurt van een bepaalde machine mag werken.

Bekijk ook de onderwerpen RI&E (risico-inventarisatie en evaluatie) en VO&T (Voorlichting, onderricht en toezicht). Dit zijn namelijk ook onderdelen van de arbeidsomstandigheden.

De beoordeling van de arbeid en arbeidsomstandigheden geschiedt door de soort arbeid en arbeidsomstandigheden te bepalen. In de ATW is opgenomen dat een kind geen arbeid mag verrichten behalve als de regels in de Nadere Regeling Kinderarbeid (Nrk) worden nageleefd. Uit de toelichting op de Nrk en de artikelen van de Nrk volgt dat dit in samenhang met de Arbonormen moeten worden bekeken. Bijvoorbeeld een directe verwijzing naar de Arboregels in artikel 1:1, tweede lid onder a van de Nrk.

Bekijk goed wat een kind doet of moet doen, welke risico's en gevaren er zijn. Meer informatie is te vinden in het artikel [Jongeren en arbeid](#). In dit artikel worden diverse werkzaamheden in verschillende branches toegelicht en wordt verduidelijkt waarom deze wel of niet voor die leeftijdscategorie zijn toegestaan. Let op, het artikel Jongeren en arbeid geeft geen nadere invulling van de arbeidsomstandigheden. Ook is in de Nrk bij de verschillende definities zoals die van niet-industriële arbeid van lichte aard een afbakening te zien wat wel of niet mag.

Neem altijd bij de beoordeling van de soort arbeid en de arbeidsomstandigheden de volgende 3 vragen mee. Deze vragen zijn ter check of de werkgever de kwetsbare groep kinderen goed op het netvlies heeft en zal de werkgever indien nodig op het juiste spoor zetten m.b.t. het organiseren van de arbeid van deze jonge werknemers.

Wordt door de werkgever invulling gegeven aan de (algemene) verplichtingen?

Vraag 1. Is er aandacht in de RI&E voor de jongere werknemers?

Wanneer in een bedrijf of instelling jonge werknemers beneden de 18 jaar werkzaam zijn dan moet de werkgever, voorafgaand aan het werk, in zijn RI&E aandacht besteden aan de punten die genoemd staan in [artikel 1.36 van het Arbeidsomstandighedenbesluit](#). Op basis daarvan stelt de werkgever vast of er specifieke gevaren voor jonge werknemers aanwezig zijn, welke maatregelen de werkgever zo nodig moet treffen en of (en zo ja onder welke voorwaarden) de werkzaamheden voor die leeftijdscategorie zijn toegestaan. Bekijk de RI&E ook zorgvuldig. Er kan worden gehandhaafd indien een RI&E ontbreekt. Daarnaast dient de werkgever o.g.v. artikel 3:4 ATW de wettelijke vertegenwoordiger(s) van kinderen (onder de 16 jaar) in te lichten over eventuele arbeidsrisico's en de maatregelen die genomen zijn om deze risico's te voorkomen of te beperken.

Vraag 2. Is er doeltreffend voorlichting en onderricht gegeven?

De werkgever moet werknemers onder de 18 jaar, waaronder dus ook kinderen, voorafgaand aan het werk voorlichting en onderricht geven over de risico's van het werk en de maatregelen gericht op het voorkomen of beperken van de risico's. Hij/zij moet daarbij rekening houden met de beperkte werkervaring en de onvoltooide lichamelijke en geestelijke ontwikkeling (artikel 8, vijfde lid van de Arbwet). Dit kan tot gevolg hebben dat:

- de voorlichting uitgebreider is dan voor werknemers met meer werkervaring;
- het taalgebruik aangepast moet worden (vermijden van bedrijfs- of vaktermen);
- het tempo (dosering) wat lager ligt.

Tot slot is het belangrijk dat de werkgever door het stellen van vragen en het observeren van het gedrag de jonge werknemer controleert of de informatie ook daadwerkelijk is begrepen. De voorlichting moet worden herhaald als de werksituatie verandert of als blijkt dat deze onvoldoende is begrepen.

Vraag 3. Is er deskundig toezicht?

De werkgever moet wanneer er jonge werknemers beneden de 18 jaar in een bedrijf werkzaam zijn adequaat deskundig toezicht ([Artikel 1.37 Arbobesluit](#)) uitoefenen op de werkzaamheden, de werkplek en het gedrag van de jongere. In artikel 1.37 Arbobesluit wordt verwezen naar de RI&E. Toezicht is maatwerk en hangt, naast de mate van gevaar in het werk, af van leeftijd, kennis en ervaring van de jongere. Het toezicht is intensiever naarmate de jeugdige werknemer jonger is of de werksituatie dit verlangt, zoals de eerste keer een handeling verrichten. Wanneer gevaren in het werk met deskundig toezicht niet kunnen worden weggenomen dan zijn deze werkzaamheden niet toegestaan¹. De Nota van Toelichting geeft enkele algemene richtlijnen:

¹ Indien deskundig toezicht niet zodanig kan worden georganiseerd dat de uit de inventarisatie en evaluatie gebleken gevaren zijn voorkomen, zijn op grond van artikel 1.37, tweede lid, van dit besluit, de betreffende werkzaamheden voor jeugdige werknemers verboden. Zo zal bij fysiek zware arbeid artikel 5.3 Arbobesluit. Beperking gevaren en inventarisatie en evaluatie) moeten wijken voor artikel 1.37, tweede lid Arbobesluit. De gevaren van fysiek zware arbeid moeten voor jeugdigen derhalve altijd worden voorkomen (artikel 5.2 Arbobesluit).

De toezichthouder, een persoon van 18 jaar of ouder, moet:

- bij het toekennen van de werkzaamheden rekening houden met de persoonlijke eigenschappen van de jonge werknemer;
- zich ervan vergewissen dat voorafgaand aan het werk adequate voorlichting en onderricht is gegeven;
- regelmatig de werkplek beoordelen en verifiëren of de gegeven voorlichting en introductie (instructie) voldoende is overgekomen;
- zich ervan vergewissen dat de nodige beschermingsmiddelen aanwezig zijn en dat deze op de juiste manier worden gebruikt of toegepast;
- aanwezig zijn in de nabijheid van de werkplek of direct oproepbaar zijn;
- kunnen ingrijpen in het productieproces.

Een werkgever moet goede afspraken maken over (het waarborgen van) deskundig toezicht en dit bij voorkeur schriftelijk vastleggen.

Is er onvoldoende aandacht dan kan er via de RI&E of voorlichting, onderricht en toezicht een handhaving o.g.v. de Arbeidsomstandighedenwetgeving worden ingezet.

Wat voor soort arbeid een kind mag doen, hangt af van de leeftijd van het kind, of er sprake is van een bij- of vakantiebaan of stage. De hoofdregel is hoe ouder het kind is, hoe meer een kind mag doen. Ook tijdens stage mag je meer doen dan bij een bij- of vakantiebaan.

Ongeval met een kind

Indien er een ongeval heeft plaatsgevonden met een kind bekijk dan de relevante informatie. Ook is het van belang om dan even te schakelen met collega's die hier over gaan zoals het Strafrechtteam.

2.2 Bij- of vakantiebaan

Welke industriële arbeid is wel of niet toegestaan op welke leeftijd		
Leeftijdscategorie	Niet-industriële hulpwerk van lichte aard ¹	Niet-industriële arbeid van lichte aard ²
12 jaar of jonger	niet toegestaan ³	niet toegestaan
13 of 14 jaar	toegestaan	niet toegestaan
15 jaar	toegestaan	toegestaan ⁴

1. Niet-industriële hulpwerk van lichte aard:

Niet-industriële hulpwerk van lichte aard die bestaat uit het verlenen van hand- en spandiensten, waarbij geen sprake is van zelfstandige productiewerkzaamheden en waarbij nadrukkelijk toezicht wordt gehouden. Er moet(en) dus (een) toezichthouder(s) aanwezig zijn in de nabijheid van de werkplek of direct oproepbaar. Zie ook artikel 1.37 van het Arbobesluit.

2. Niet-industriële arbeid van lichte aard: Arbeid van lichte aard die niet wordt verricht met of aan mechanische arbeidsmiddelen waaraan onacceptabele veiligheidsrisico's voor een kind of zijn omgeving zijn verbonden. Onacceptabele veiligheidsrisico's zijn in ieder geval aanwezig bij werkzaamheden waarbij brand-, elektrocutie, knel-, plet-, snij- of valgevaar bestaat of waarbij op grond van artikel 1.37 van het Arbobesluit bijzondere vereisten zijn gesteld. Er moet geregeld toezicht worden gehouden. De toezichthouder hoeft niet voortdurend in de nabijheid te zijn.

3. Uitzondering taakstraf (vanaf 12 jaar);

4. Waaronder het bezorgen van ochtendkranten;

De bepalingen in artikel 1:1 lid 2 Nrk, met uitzondering van sub g zijn niet aan te merken als arbeid van lichte aard. Dit betreft:

- Verboden arbeid en arbeid waaraan bijzondere eisen worden gesteld.
- Arbeid waarbij blootstelling aan psychosociale arbeidsbelasting (PSA) niet kan worden voorkomen of worden beperkt. PSA omvat agressie en geweld, pesten, seksuele intimidatie en werkdruk (stress);
- Het verrichten van kassawerkzaamheden;
- Arbeid waarbij niet in gevarieerde houdingen kan worden gewerkt of lasten van 10 kilogram of meer moeten worden getild of voorwerpen worden verplaatst (duwen of trekken), waarbij meer dan 20 kilogram kracht nodig is;
- Arbeid waarbij permanent persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen moeten worden (voor beroepsstages geldt dit niet);
- Binnen 14 dagen arbeid wordt verricht in/met een gewas waarop gewasbeschermingsmiddelen of biociden zijn toegepast, tenzij uit de toelatingsbeschikking blijkt dat van deze termijn afgeweken kan worden.

2.3 Stage

In de Nrk zijn regels opgenomen voor leerlingen beneden de 16 jaar die stage lopen of praktijkonderwijs volgen (verder te noemen: praktijkleerlingen), in bedrijven en instellingen naast en in samenhang met het onderwijs.

Deze wettelijke bepalingen voor stages/praktijkonderwijs zijn een verruiming van de bepalingen voor bij- en vakantiebanen door kinderen.

Er zijn verschillende vormen van stages.

Vanaf 13 jaar buiten de onderwijsinstelling invulling geven aan een maatschappelijke stage.

Vanaf 14 jaar leer- en werkervaring opdoen in een bedrijf of instelling en daarbij zo nodig machines en gereedschappen gebruiken.

Jonge werknemers (kinderen) die met hun werkgever een overeenkomst voor beroepspraktijkvorming hebben gesloten, moeten tenminste één dag per week onderwijs volgen. Deze jonge werknemers moeten een op hun dagelijks werk aansluitende wettelijk erkende opleiding volgen.

Hier speelt het volgende onderscheid in werksoorten een rol:

Bij BBL (Beroepsbegeleidende Leerweg) zijn leerlingen primair werknemer van een bedrijf waarbinnen zij worden opgeleid. Afhankelijk van de leerweg is dat ongeveer 70% van de BBL. De rest van de week wordt theorieonderwijs gevolgd op school. Er is hier sprake van een arbeidsovereenkomst tussen leerling en bedrijf. Doorgaans zijn BBL-leerlingen 16 jaar of ouder.

Bij BOL (Beroep Opleidende Leerweg) zijn leerlingen vooral op school en lopen zij stages in leerbedrijven. Het geleerde wordt in de praktijk gebracht tijdens kortere stages. Afhankelijk van de leerweg omvat de beroepspraktijkvorming ongeveer 20% van de BOL. Er is hier sprake van een stage o.g.v. een stageovereenkomst. Bij BOL zijn er geen leeftijdsgrenzen. Ook een kind van 14-jaar kan een BOL-opleiding volgen.

Om gebruik te kunnen maken van de stageregels in de ATW moet er een stageovereenkomst zijn. De Nrk stelt dat voor aanvang van de stage een stageovereenkomst gesloten moet zijn volgens artikel [2.36](#) Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Is er niet conform 2.36 Uitvoeringsbesluit WVO 2020 een overeenkomst gesloten met de ouders dan wordt er gehandhaafd alsof er geen stageovereenkomst is.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van welke arbeid in het kader van stage voor welke leeftijdscategorie in principe is toegestaan in bedrijven/instellingen.

Welke arbeid is wel of niet toegestaan op welke leeftijdscategorie		
Leeftijdscategorie	Niet-industriële arbeid van lichte aard ¹	Arbeid van lichte aard ²
12 jaar of jonger	niet toegestaan	niet toegestaan
13 of 14 jaar	maatschappelijke stage	niet toegestaan ³
15 jaar	toegestaan	beroepsstage

1. **Niet-industriële arbeid van lichte aard:** Arbeid van lichte aard die niet wordt verricht met of aan mechanische arbeidsmiddelen waaraan onacceptabele veiligheidsrisico's voor een kind of zijn omgeving zijn verbonden. Onacceptabele veiligheidsrisico's zijn in ieder geval aanwezig bij werkzaamheden waarbij brand-, elektrocutie, knel-, plet- snij- of valgevaar bestaat of waarbij op grond van artikel 1.37 van het Arbobesluit bijzondere vereisten zijn gesteld. Er moet geregeld toezicht worden gehouden. De toezichthouder hoeft niet voortdurend in de nabijheid te zijn.

2. **Arbeid van lichte aard:**

Werkzaamheden die niet te zwaar zijn, geen gevaar opleveren of niet schadelijk zijn

3. Voor een kind van 14 jaar is bij een beroepsstage wel mogelijk om arbeid te verrichten. Zoals het schenken van alcohol en het permanent moeten dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen.

De bepalingen in artikel 1:1 lid 2 Nrk, met uitzondering van sub g zijn in ieder geval niet aan te merken als arbeid van lichte aard. Dit betreft:

- Verboden arbeid en arbeid waaraan bijzondere eisen worden gesteld.
- Arbeid waarbij blootstelling aan psychosociale arbeidsbelasting (PSA) niet kan worden voorkomen of worden beperkt. PSA omvat agressie en geweld, pesten, seksuele intimidatie en werkdruk (stress);
- Het verrichten van kassawerkzaamheden;
- Arbeid waarbij niet in gevarieerde houdingen kan worden gewerkt of lasten van 10 kilogram of meer moeten worden getild of voorwerpen worden verplaatst (duwen of trekken), waarbij meer dan 20 kilogram kracht nodig is;
- Arbeid waarbij permanent persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen moeten worden (voor beroepsstages geldt dit niet; zie LET OP onderaan deze pagina);
- Binnen 14 dagen arbeid wordt verricht in/met een gewas waarop gewasbeschermingsmiddelen of biociden zijn toegepast, tenzij uit de toelatingsbeschikking blijkt dat van deze termijn afgeweken kan worden.

Werkzaamheden met veilige arbeidsmiddelen (alle op de arbeidsplaats gebruikte machines en verwante producten, installaties, apparaten, gereedschappen, digitale systemen en andere hulpmiddelen om de arbeid te verrichten; artikel 1, eerste lid Arbowet) zijn toegestaan. Deze arbeidsmiddelen moeten daarnaast veilig worden gebruikt (de aanwezige veiligheidsmaatregelen moeten in de praktijk juist worden gebruikt). Als arbeid door het ontbreken/tekortschieten van adequaat toezicht onveilig wordt, kan deze nog steeds vallen onder "arbeid van lichte aard" en dus niet verboden zijn. In die gevallen wordt separaat gehandhaafd op artikel 1.37, tweede lid van het Arbobesluit. Dit is een ODB. De ODB in noot 14 van de Beleidsregel boeteoplegging arbeidsomstandighedenwetgeving luidt: het ontbreken van adequaat deskundig toezicht op jeugdige werknemers (vrijwilligers) om specifieke gevaren voor jeugdige werknemers (vrijwilligers) te voorkomen.

LET OP: In het kader van **reguliere (bij- en vakantiebanen)** arbeid door kinderen is opgenomen dat arbeid waarbij permanent persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen moeten worden niet als arbeid van lichte aard wordt beschouwd en dus als reguliere arbeid niet is toegestaan.

Deze bepaling is bij stage niet meer van toepassing: arbeid waarbij het dragen van veiligheidsschoenen, -bril, bouwhelm en dergelijke nodig is, vormt dus voor kinderen vanaf 14 jaar geen belemmering bij een stage (artikel 3:1 lid 4 Nrk).

2.4 Bijzondere vormen van arbeid

Maaltijden- en flitsbezorging zijn zowel tijdens bij- en vakantiebanen als voor stagiaires in beginsel verboden. Zie 5. Handhaving maaltijden- en flitsbezorging.

Kind en alcohol

Als kinderen in een ruimte werken waar alcohol kan worden of wordt geschonken dan is dit verboden kinderarbeid in de zin van artikel 3:2, eerste lid ATW en niet toegestaan bij bij- en vakantiebanen.

Tijdens beroepsstage is het toegestaan om alcohol te schenken en/of te werken in ruimte waar alcohol kan of wordt geschonken vanaf 14 jaar. Zie voetnoot 3 bij tabel onder 2.3 Stage.

2.5 Handhaving soort kinderarbeid

Kind niet werkend aangetroffen

Bekijk of er een stakingsbevel zonder boeteoplegging moet worden opgemaakt. Dit om toekomstige verboden kinderarbeid te voorkomen.

Ga door naar de arbeids- en rusttijden indien er kinderen zijn geselecteerd voor de controle van de registratie. Indien geen kinderen zijn opgenomen in de selectie verlaat dan deze werkinstructie.

Kind werkend aangetroffen

Het bepalen van de verboden arbeid geschiedt voor de aangetroffen situatie. Er moet sprake zijn van heterdaad, m.a.w. door de inspecteur aangetroffen. Is de arbeid en/of arbeidsomstandigheden na beoordeling niet toegestaan voor een kind handhaaf dan op artikel **3:2, eerste lid ATW** (verboden kinderarbeid). Parallel wordt bekeken of er een stakingsbevel (o.g.v. artikel **8:2 ATW**) moet worden gegeven. Het bevel tot staken van de arbeid wordt toegepast wanneer er volgens de inspecteur sprake is van het in ernstige mate overtreden van het verbod op kinderarbeid bij kinderen tot en met 15 jaar en de werkgever niet meewerkt, dan beveelt hij dat de kinderen tot en met 15 jaar de arbeid staakt/staken.

Staken van de arbeid

Wanneer verboden kinderarbeid, welke limietoverschrijdend over de ODB-grens is, wordt geconstateerd of wanneer uit diverse bewijsmiddelen blijkt dat die verboden kinderarbeid op zeer korte termijn uitgevoerd gaat worden, gaat de inspecteur de arbeid van dat specifieke kind op dat moment staken of preventief staken.

De inspecteur verstuurt vervolgens een brief “staken van de arbeid kinderarbeid”. Wanneer het bevel tot staken genegeerd wordt is dit aanleiding voor het opmaken van een proces verbaal. Dit levert een overtreding op van artikel 1 onder 1 van de Wet Economische Delicten juncto artikel 8:3 ATW, het negeren van het bevel tot staken van de arbeid.

Overtreding direct boete

Indien het een heterdaad situatie betreft wordt tevens een boeterapport opgemaakt op artikel 3:2 lid 1 ATW “verboden kinderarbeid”.

Overtredingen die worden meegenomen

Is er in de RI&E geen aandacht geschonken aan deze kwetsbare groep? -> artikel 1.36 Arbobesluit -> OO WS

Is er in het geheel geen RI&E aanwezig? -> artikel 5, eerste lid van de Arbowet -> ODB BR.

Is de RI&E onvolledig? -> artikel 5, eerste lid van de Arbowet juncto artikel 1.37 van het Arbobesluit (nadere voorschriften RI&E) -> OO WS

Geen adequaat toezicht door de werkgever op het kind? Artikel 1.37 van het Arbobesluit -> ODB BR.

Beoordeel de arbeid van het kind => arbeid is verboden, handhaaf op artikel 3:2, eerste lid ATW. Indien er ook andere overtredingen zijn geconstateerd tijdens heterdaad, bijv. te lange arbeidstijd, dan worden die ook meegenomen. Ga daarna door naar 3. De arbeids- en rusttijden van kinderen.

Is de arbeid toegestaan? Ga door naar 3. De arbeids- en rusttijden van kinderen.

2.6 Handhaving richting ouders

Op grond van artikel 3:1 ATW moeten de werkgever en een ieder, die over een kind het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent of in wiens huishouding een kind is opgenomen, ervoor zorgen dat een kind geen verboden arbeid verricht. Daar waar 'een ieder, die over een kind het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent of in wiens huishouding een kind is opgenomen' wordt bedoeld wordt in deze werkinstructie 'ouder' of 'ouders' geschreven.

De ouders van het betreffende kind krijgen in eerste instantie een waarschuwingsbrief, tenzij de ouders voor de verboden werkzaamheden toestemming hebben gegeven of ten tijde van de inspectie op de werkvloer aanwezig waren. In deze situaties wordt tegen de ouders ook direct een boeterapport opgemaakt voor overtreding van artikel 3:2, eerste lid ATW.

Voor 12 jarigen en jonger, die arbeid verrichten, niet zijnde artistieke arbeid, geldt dat tegen de ouders (alsook de werkgever) direct een boeterapport wordt opgemaakt indien het verbod van kinderarbeid niet wordt nageleefd. Zie bijlage 2 onder b van de Beleidsregel boeteoplegging Arbeidstijdenwet en Arbeidstijdenbesluit 2013.

Bij versturen handhavingscorrespondentie richting één van de ouders bepaalt de inspecteur welke ouder wordt aangeschreven. Er wordt maar één boeterapport verstuurd richting één ouder. Onderling bepalen de ouders wie de mogelijke boete betaalt. Ook als beide ouders niet meer een relatie hebben met elkaar en/of in hetzelfde huis woonachtig zijn.

3. De arbeids- en rusttijden van kinderen

Wanneer wordt er door het kind arbeid verricht?

Zijn de soort arbeid en de arbeidsomstandigheden toegestaan dan wordt de beoordeling opgenomen en wordt verder gekeken naar de arbeids- en rusttijden. De arbeidsinspecteur bepaalt de selectie van werknemers die worden geïnspecteerd op de arbeids- en rusttijdnormen.

De controleperiode m.b.t. de registratie is 4 weken. De controleperiode van 4 weken ligt binnen de bewaartermijn van 52 weken, gerekend vanaf het eerste contactmoment met de werkgever of werknemer. Keuze mogelijk over de 4 aaneengesloten weken of 28 achtereenvolgende dagen mits niet verder gelegen dan 52 weken. De gekozen controleperiode geldt voor alle in onderzoek zijnde kinderen.

3.1 Normen arbeids- en rusttijden

Worden de arbeids- en rusttijden in acht genomen?

Bij- en vakantiebanen:

Normen jongeren beneden de 16 jaar (kinderen): Zie Nadere regeling kinderarbeid.

Stages

Deze staan ook in het document.

3.2 Handhaving

Afhankelijk van het overtreden artikel wordt een waarschuwing of een boeterapport opgemaakt.

Bij overtredingen directe boete (zie bijlage 2 van de Beleidsregel boeteoplegging Arbeidstijdenwet en Arbeidstijdenbesluit 2013) wordt direct een boeterapport opgemaakt. Voor de overige overtredingen wordt eerst een waarschuwing gegeven bij een eerste inspectie. Alleen bij een tweede inspectie wordt rekening gehouden met de staffel van paragraaf 6.5 van de Werkinstructie Handhavingsbeleid ATW. Bij een herinspectie wordt een boeterapport opgemaakt bij het constateren van dezelfde of soortgelijke overtreding.

3.3 Handhaving richting ouders

Op grond van artikel 3:1 ATW moeten de werkgever en de ouders er voor zorgen dat een kind geen verboden arbeid verricht.

De ouders van het betreffende kind krijgen in eerste instantie een waarschuwingsbrief, tenzij sprake is van het verrichten van toegestane arbeid van het kind tussen 23:00 uur en 04:00 uur. In deze situatie wordt tegen de ouders ook direct een boeterapport opgemaakt.

Bij versturen handhavingscorrespondentie richting één van de ouders bepaalt de inspecteur welke ouder wordt aangeschreven. Er wordt maar één boeterapport verstuurd richting één ouder. Onderling bepalen de ouders wie de mogelijke boete betaalt. Ook als beide ouders niet meer een relatie hebben met elkaar en/of in hetzelfde huis woonachtig zijn.

4. Bijzonderheden/opletpunten

1. Zie voor de algemene eisen boeterapport de ATW en de beleidsregel boeteoplegging arbeidstijdenwet en arbeidstijdenbesluit 2013.
2. Stel tijdens de controleperiode m.b.t. de arbeids- en rusttijden het aantal in dienst zijnde werknemers vast (uitzendkrachten en stagiair(e)s tellen mee) tijdens de controleperiode van 4 weken. Beoordeel of het nodig is om het aantal fte uit te rekenen. Check tijdens de inspectie of en zo ja hoeveel, kinderen op het moment van inspectie aan het werk zijn en welke werkzaamheden ze verrichten. Bepaal of je kinderen in jouw onderzoek zult opnemen. Zo ja, volg deze werkinstructie. Zo nee, verlaat deze werkinstructie.
3. Wordt besloten om een of meerdere kinderen in het onderzoek mee te nemen dan moet richting alle ouders met betrekking tot de in het onderzoek opgenomen kinderen een onderzoek worden verricht.
4. Hou bij het horen van kinderen/jeugdigen rekening met de regels daarvoor.
5. De controleperiode van 4 weken kan op elke willekeurige dag aanvangen zolang de gecontroleerde periode aaneengesloten is en de 28 dagen niet overschrijdt. De controleperiode beperkt zich bij een eerste inspectie of herinspectie tot 4 aaneengesloten weken. Deze periode van 4 weken kan vanaf het eerste contactmoment met de werkgever of werknemer, vanwege de maximale wettelijke bewaartermijn, niet verder terug liggen dan 52 weken.

5. Handhaving maaltijden- en boodschappen(flits)bezorging

In de Nadere regeling kinderarbeid zijn maaltijden- en boodschappenbezorging aangemerkt als een onacceptabel veiligheidsrisico en direct beboetbaar. Let op bij maaltijden- en flitsbezorging wordt wel gekeken naar de werkmomenten in de controleperiode.

Het gaat om bezorgen van maaltijden of de dagelijkse boodschappen. Bezorgdiensten voor drogisterijen, apotheken en andere detailhandel wordt hier niet mee bedoeld.

Maaltijdbezorging

In het boeterapport dient wel bewezen te worden dat het om een kind gaat, dat op commerciële basis en zelfstandig maaltijd(en) bezorgt en deelneemt aan het verkeer met behulp van een voertuig. Alle vijf elementen dienen te worden omschreven in het boeterapport.

Een algemene aanduiding van maaltijdbezorging is onvoldoende.

Flitsbezorging

In het boeterapport dient wel bewezen te worden dat het om een kind gaat, dat op commerciële basis en zelfstandig boodschappen bezorgt en deelneemt aan het verkeer met behulp van een voertuig. Alle vijf elementen dienen te worden omschreven in het boeterapport.

Een algemene aanduiding van flitsbezorging is onvoldoende.

Indien bij controle op heterdaad kinderen zijn aangetroffen die maaltijden of boodschappen bezorgen dan die noteren als overtreding verboden kinderarbeid (3:2, eerste lid ATW).

Bij alle inspecties betreffende maaltijd- en flitsbezorging door kinderen, met of zonder heterdaad, kunnen inspecteurs 4 weken terugkijken in de arbeids- en rusttijden en administratie ter vaststelling van overtredingen buiten heterdaad.

Je selecteert 4 aangesloten weken (of 28 aaneengesloten dagen) in een periode van 52 weken voorafgaand aan de controle. Indien de werkmomenten worden onderbouwd met de registratie dan moet deze registratie wel deugdelijk zijn. Bij onderbouwde werkmomenten van verboden arbeid die, dan die overtreding(en) van verboden kinderarbeid noteren en opnemen in het boeterapport. Als de verboden arbeid is genoteerd wordt voor dat kind niet meer gekeken naar de arbeids- en rusttijden. De arbeid is niet toegestaan, dat geldt voor elk tijdstip. Indien er sprake is van toegestane arbeid dan wordt wel gekeken naar de arbeids- en rusttijden. Alle geconstateerde overtredingen worden opgenomen in het boeterapport indien dit een ODB betreft. Of als er sprake is van een herinspectie waarbij reeds rekening is gehouden met de staffel van 6.5 van de Werkinstructie Handhavingsbeleid ATW.

Indien het een ander soort kinderarbeid betreft zie dan 2.5 Handhaving soort kinderarbeid hierboven.

6. Links naar gekoppelde instructies zoals instrumentarium/ achtergrondinformatie

[Staatscourant 2007, 64 pag. 28 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

[Werkinstructie Arbeidstijdenwet](#)

[Werkinstructie Arbeids- en rusttijdenbeleid](#)

[Werkinstructie Arbeidstijden jeugdigen](#)

[Arbeidstijdenwet](#)

[Nadere regeling kinderarbeid](#)

[Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)

[Arbeidsomstandighedenbesluit](#)

[Artikel Jongeren en arbeid, SDU](#)

Dit is een uitgave van
Nederlandse Arbeidsinspectie

Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag
T 0800-5151

December 2025

Werkinstructie Arbeid en de
kinderen Werkinstructie Arb
rusttijden van kinderen Wer
arbeids- en rusttijden van ki
Arbeid en de arbeids- en rus
Werkinstructie Arbeid en de
kinderen Werkinstructie Arb
rusttijden van kinderen Wer
arbeids- en rusttijden van ki
Arbeid en de arbeids- en rus
Werkinstructie Arbeid en de
kinderen Werkinstructie Arb
rusttijden van kinderen Wer
arbeids- en rusttijden van ki
Arbeid en de arbeids- en rus
Werkinstructie Arbeid en de
kinderen Werkinstructie Arb
rusttijden van kinderen Wer
arbeids- en rusttijden van ki
Arbeid en de arbeids- en rus
Werkinstructie Arbeid en de
kinderen Werkinstructie Arb
rusttijden van kinderen Wer
arbeids- en rusttijden van ki